

Bystrica má na viac

Volebný program kandidátky na primátorku Diany Javorčíkovej a jej tímu

Náš manifest

Sme presvedčení, že naše mesto má potenciál rásť a rozvíjať sa. Potenciál je v ľuďoch, ktorí tu žijú a v bohatstve, ktoré vybudovali generácie pred nami. Pokladáme za dôležité využiť naše sily, schopnosti a zanechať budúcim generáciám mesto v dobrej kondícii.

Chceme Banskej Bystrici vrátiť krásu a rešpekt. Chceme z Banskej Bystrice mesto čistého, sviežeho vzduchu, so zdravým životným prostredím. Mesto bezpečné, kultúrne, otvorené dobrým nápadom, smerujúcim k zlepšeniam v každej oblasti našich životov.

Ponúkame naše skúsenosti, odbornosť, chuť pracovať a odvahu na potrebné a užitočné zmeny. Nastúpili sme s odhodlaním na cestu zmeny a pozývame vás k spolupráci. Chceme mesto vrátiť ľuďom, aby sme ho tvorili spoločne a aby sme všetci cítili, že je naše.

Pridajte sa k nám. Dokážeme to, pretože Bystrica má na viac!

Naša vízia

Ako si predstavujeme Banskú Bystricu o 4 roky (a ďalšie a ďalšie 4 roky)?

Banská Bystrica je mestom s dobrou adresou, z ktorého jeho obyvatelia neodchádzajú a tí, ktorí odišli, sa sem chcú vrátiť. Banská Bystrica je atraktívnou voľbou pre prisťahovanie nových obyvateľov a obyvateľiek. Moderné, otvorené, prosperujúce mesto 21. storočia, ktoré poskytuje bezpečný priestor pre všetkých a pri tom zohľadňuje špecifické potreby rôznych sociálnych skupín. V našej vízii je Banská Bystrica starostlivým mestom, v ktorom radi žijú všetci ľudia vo svojich rozmanitých životných situáciách. Je mestom, ktoré poskytuje kvalitné a komplexné služby nielen svojim obyvateľom, ale aj prichádzajúcim návštevníkom. Naše mesto je miestom, kde sa dobre podniká, fungujú tu aj malé rodinné podniky, tvoria sa rozmanité hodnoty a intenzívne sa rozvíja strieborná ekonomika so službami pre seniorov, poskytujúca pracovné príležitosti pre široký rozsah profesií. Je miestom, kde obyvatelia majú udržateľnú budúcnosť, miestom s bohatou a zdravou mestskou zeleňou, s dostatkom čistej dostupnej vody, s fungujúcou dopravou, živými verejnými priestormi, rozmanitou kultúrou, inštitúciami a firmami poskytujúcimi pracovné príležitosti. Pretvorili sme mesto pre ľudí. Chceme vybudovať mesto s ľuďmi a pre ľudí, mesto, ktoré čerpá zo svojej slávnej histórie a rozvíja sa podľa najlepších prístupov 21. storočia.

Uvedomujeme si, že naša predstava o Banskej Bystrici presahuje jedno volebné obdobie. Niekedy a niekde však treba začať. **Bystrica má na viac.**

Náš tím sa stretával pravidelne niekoľko mesiacov a dôkladne analyzoval aktuálny stav a problémy nášho mesta.

Zo všetkých verejne dostupných a relevantných dát sú viditeľné tri dlhodobé demografické trendy, ktoré potvrdili aj najnovšie údaje Štatistického úradu SR, získané pri sčítaní obyvateľov v roku 2021:

Banská Bystrica sa dlhé roky vyludňuje, počet obyvateľov v našom meste kontinuálne klesá, z počtu 80 553 obyvateľov v roku 2000 na počet 75 005 obyvateľov na konci roku 2021.

Banská Bystrica starne viac, než je celoslovenský priemer, má cca 25 % obyvateľov v poproduktívnom veku (vek 65+), celoslovenský priemer je 17 %.

Banská Bystrica má vyšší podiel ženských obyvateľiek, ako je celoslovenský priemer, pomer žien a mužov v meste je 53 % v prospech žien, zatiaľ čo celoslovenský priemer je 51 % v prospech žien. V absolútnych číslach to znamená, že v našom meste žije o cca 4 600 žien viac ako mužov.

Spoločne sme uvažovali, ako spomínané trendy aspoň čiastočne zvrátiť, ale zároveň – ako ich zmeniť na silné stránky nášho mesta a využiť ich tiež ako dobré príležitosti na rozvoj Banskej Bystrice. Pokladáme za mimoriadne dôležité využiť pre naše mesto všetky dostupné zdroje, vrátane zdrojov z Programu obnovy, na realizovanie všetkých nevyhnutných opatrení na zmiernenie dopadov a na adaptáciu na klimatickú zmenu. Toto úsilie by malo smerovať k čo najskoršiemu dosiahnutiu uhlíkovej neutrality v našom meste.

Pri našich analýzach sme sa zamerali na klimatickú zmenu so všetkými jej negatívnymi dôsledkami. Ani Banská Bystrica sa im nevyhne. V komplikovanej situácii vidíme príležitosť vytvárať nové, udržateľnejšie a sebestačnejšie mesto. Klimatická zmena si vyžaduje novú filozofiu prístupov vo všetkých oblastiach života mesta. Veľké príležitosti pre lokálnu ekonomiku napríklad prinesie zavádzanie modelu cirkulárnej ekonomiky. **Zeleň a životné prostredie je kľúčovou oblasťou, ktorej sa najbližšie roky budeme musieť intenzívne venovať.** Budeme pracovať s dátami, myslieť multidisciplinárne, do projektov a stratégií prizývať špičkových odborníkov, vedcov a vedkyne, využívať vedecký potenciál našej Univerzity Mateja Bela a ďalších pracovísk.

Roky stagnácie Banskej Bystrice prispeli k viditeľným odlišnostiam od iných lepšie spravovaných miest. Aj napriek stagnácii je Banská Bystrica mestom so silnou občianskou spoločnosťou a s rozsiahlou tradíciou dobrovoľníctva, kde obyvatelia každoročne svojmu mestu pomáhajú tisíckami odpracovaných dobrovoľníckych hodín. **Pokladáme za dôležité maximálne využiť tento potenciál na prebudenie Banskej Bystrice zo stagnácie a navrátiť naše mesto medzi rastúce a prekvitajúce mestá.** Bystrica má na to, aby začala využívať moderné trendy v spravovaní mesta a profitovať pri tom zo spolupráce všetkých troch sektorov – verejného, podnikateľského a mimovládneho.

Stovky hodín rozhovorov a analýz s odborníkmi a lídrami v komunitách nám pomohli pochopiť a identifikovať dôležité témy, ktorých riešenia sa stávajú našimi prioritami na nasledujúce obdobie, pri zohľadnení demografických trendov, prebiehajúcej klimatickej zmeny a s využitím občianskeho rozvojového potenciálu.

Naše programové priority chceme v prvých štyroch rokoch realizovať v šiestich dôležitých oblastiach. Najdôležitejšou prioritou s významom číslo 1 je oblasť Zeleň, životné prostredie a kvalitné verejné priestory, ktorá vytvorí nielen dobré podmienky na život v meste v čase prebiehajúcej klimatickej zmeny, ale je aj prioritou s dopadom na realizáciu všetkých ostatných oblastí.

Tu je naša volebná ponuka pre obyvateľov Banskej Bystrice.

1. programová priorita: **ZELEŇ A VEREJNÉ PRIESTORY**

Súčasný stav – bod odrazu:

Mestský úrad spracováva povinné dokumenty v oblasti životného prostredia, ako napr. územný plán mesta, program odpadového hospodárstva, dokument starostlivosti o dreviny a správu o stave životného prostredia. Staršie platné dokumenty zachovávajú súčasný stav, nereflektujú vážny stav klimatickej krízy, ani nestanovujú ambiciózne strednodobé a dlhodobé ciele v týchto oblastiach. Mesto od februára 2021 realizuje projekt „Reakcia na zmenu klímy mesta Banská Bystrica“, s cieľom stanoviť a realizovať vhodné adaptačné a mitigačné opatrenia a naplánovať ich na najbližšie obdobie.

Samospráve chýba prehľad o skúsenostiach z iných miest doma aj v zahraničí. Banská Bystrica potrebuje vedenie a úrad, kde súčasťou pracovných postupov bude sledovanie trendov a riešení v daných oblastiach, zber a analýza dát, kreativita, motivácia, inovatívne prístupy, vzdelávanie interných kapacít a využívanie medzinárodných kontaktov. Podobne aj vzdelávanie, informovanie a aktívne zapojenie obyvateľstva musí byť dostatočné. Reálny stav príslušných oblastí v meste je stagnujúci alebo zhoršený.

Zhoršený zdravotný stav zelene je spôsobený podceňovaním odbornej starostlivosti a nedostatkom kapacít. Absentuje kvalitná uličná zeleň, stromoradia, parčíky a menšie verejné priestory s vysokou (vzrastlou) zeleňou. Nedostatočná pozornosť a odborná starostlivosť v mestskom parku viedla k zhoršeniu zdravotného stavu parku, ktorý je zelenými pľúcami v strede mesta. Chýba izolačná zeleň priemyselných objektov. Nedostatočná alebo absentujúca je zeleň parkovísk. Nové výsadby sú realizované nekvalitne, bez výchovných rezov, nedostatočne veľkými stromami, bez vhodnej prípravy výsadbového miesta.

Mnohé miesta v intraviláne a extraviláne mesta sú atakované inváznymi rastlinami, ktoré bez pravidelného a dostatočného manažmentu ich likvidácie zamorujú čoraz väčšiu časť územia, potláčajú pôvodné druhy a znižujú druhovú rozmanitosť trávnatých plôch. Takéto rozsiahle porasty potom vytvárajú na okrajoch sídlisk, ale aj v mestských častiach zanedbané, homogénne porasty bez pestrosti druhov, ku ktorej by sme mali hlavne vzhľadom k zmene klímy smerovať. Podpora biodiverzity v mestách je v niektorých mestách už bežnou súčasťou. Druhová pestrosť, estetika a odolnosť druhov voči náhlym zmenám počasia absentuje aj vo výsadbách kvetinových parterov.

Aktuálne mesto finančne podporuje aj neefektívnu starostlivosť letníčkových parterov v centre mesta, ale aj na kruhových objazdoch, ktoré pokladáme za nezmyselné, pretože tieto miesta sú v období horúceho leta veľmi náročné na zvýšenú starostlivosť a závlahu. Namiesto toho, aby zeleň prirodzene ochladzovala, musíme sa o ňu pracne starať a investovať do nej nielen čas, ľudí, ale nemalé finančné prostriedky na zavlažovanie. Pri zvyšujúcej sa teplote je tento prístup neudržateľný a určite nepatrí medzi „modré“ adaptačné opatrenia.

V meste chýbajú vodné prvky, fontány, vsakovacie plochy pre zrážkovú vodu. Existujúce toky sa realizáciou necitlivých protipovodňových opatrení ešte viac vyčlenili z mestského organizmu.

Na území mesta je zastaraný systém zberu komunálneho odpadu a jeho vytriedených zložiek, chýbajú smetné nádoby na verejných miestach, vrátane separovaného zberu (zastávky, ulice, námestia, parky, stanice, parkoviská a pod.), chýbajú pitné fontány. Mesto nevyužíva smart technológie na sledovanie parametrov svojho obytného prostredia.

Banská Bystrica patrí medzi mestá s veľmi zlou kvalitou ovzdušia, najmä koncentrácie prachových častíc. V minulosti mala vypracované strategické dokumenty na zlepšenie kvality ovzdušia, mesto však zaostáva v odstraňovaní príčin zhoršovania kvality ovzdušia. Opäť ide o problém, ktorý potrebuje komplexné riešenie – v oblasti dopravy, energetiky (napr. vykurovanie bytových a rodinných domov), aj v oblasti zelene. Nechceme, aby ľudia žijúci v meste obkolesenom horami trpeli kvôli zlej kvalite ovzdušia na zvýšený výskyt respiračných a alergických ochorení.

Kam sa chceme dostať v oblasti zelene a verejných priestorov:

Prichádzame s víziou, ako z Banskej Bystrice vytvárať nové udržateľnejšie a sebestačnejšie mesto. **Za dôležité pokladáme realizovať tieto opatrenia:**

1. Klimatická dátová mapa mesta — v spolupráci s odborníkmi vytvoríme aktualizovanú dátovú mapu mesta, ktorá bude zahŕňať plánované aj existujúce environmentálne prvky mesta, ale najmä ich aktuálny stav. SMART technológiami zabezpečíme kontinuálny zber klimatických dát z mestského prostredia. Aktuálne namerané hodnoty sa budú zobrazovať prostredníctvom informačných kanálov mesta. Dlhodobé merania a výstupy zberu dát budú záväzné pri rozvoji mesta a územnom plánovaní, návrhoch na zmeny a doplnenie opatrení, návrhoch na obnovu a využívanie verejných priestorov a tvorbe všetkých nových politík mesta. Klimatická dátová mapa mesta pomôže občanom sledovať napr. prehriatie prostredia a tepelné ostrovy v zastavaných častiach mesta, využitie zrážkovej vody na ochladzovanie a zvlhčovanie, vplyv vysokej zelene na teplotu, prašnosť, prúdenie a vlhkosť vzduchu, hlukové parametre prostredia a podobne. Vo vzťahu ku klíme je potrebné vypracovať aj energetickú pasportizáciu budov kvôli ich zefektívneniu a nasmerovaniu k úsporám a obnoviteľným zdrojom. Získané údaje môžu byť súčasťou klimatickej dátovej mapy. Prijmeme opatrenia, aby všetky nové mestské budovy skolaudované od roku 2023 boli budovami s takmer nulovou potrebou energie.

2. Podpora prvkov zeleno-modrej infraštruktúry (zeleň a vodné prvky) v intraviláne mesta — prostredníctvom architektonických štúdií a územných plánov zón spracujeme podrobnejšie

a budeme aktualizovať Územný plán mesta (ÚPN) vždy s ohľadom na klimatickú zmenu. Spíšeme princípy a zdefinujeme kritériá, na základe ktorých budú posudzované aj investičné zámery v meste, identifikované a zhodnotené riziká s nimi spojené. Prvky zeleno-modrej infraštruktúry, pokiaľ to bude možné, budú mať status verejnoprospešnej stavby. Pri každej ďalšej, aj čiastkovej aktualizácii, bude ÚPN dopĺňaný o systémové opatrenia na podporu takých prvkov, ktoré povedú k zvýšeniu dostupnosti kvalitnej funkčnej zelene vo všetkých mestských častiach, vytvoreniu zelených koridorov, k zníženiu prašnosti a zadržaniu vody v meste.

3. Obnova a plánovanie zelene — zmiernime dopady klimatickej zmeny v našom meste. Vzrastlá zeleň chráni naše zdravie, vytvára klimatickú pohodu a plní množstvo dôležitých funkcií. Inžinierske siete nesmú byť prekážkou umiestňovania zelene. V prípade kolíznych bodov zelene a sietí vytvoríme plán prekládky sietí. Nové siete sa budú smerovať do vyhradených koridorov a kolektorov mimo plôch vyhradených zeleni. Našou prioritou je vytvorenie a obnova vzrastlej verejnej zelene, uličných alejí, parčíkov, mestského parku. Do vytvárania vhodných podmienok pre zeleň v husto zastavanom území a v spevnených plochách prizveme externých expertov a využijeme know how zo zahraničia a iných slovenských miest. Aktívne sa zameriame na miesta bez zelene – vydláždené ulice, veľké betónové plochy, vsakovacie plochy pre dažďovú vodu, parkoviská a pod. Realizácia návrhov bude mať vplyv na zdravie obyvateľstva, zvlášť seniorov, ako aj na vznik nových pracovných miest.

4. Starostlivosť o mestské lesy — dosiahneme trvalý prechod na prírode blízke a udržateľné obhospodarovanie mestských lesov. V rámci ochrany proti povodňam budeme podporovať vodozadržné kapacity mestských lesov. V spolupráci s lesníkmi a odborníkmi navrhujeme ich rekreačné a turistické využitie. Identifikujeme najcennejšie územia a podporíme ich ochranu ako mestského dedičstva.

5. Zelená konferencia a vzdelávanie — v spolupráci s univerzitami (Univerzita Mateja Bela, Technická univerzita vo Zvolene) založíme tradíciu mestskej zelenej konferencie v oblasti, kde zasahuje zmena klímy a kde je potrebné prispôbiť mestské prostredie a spoločnosť na nový spôsob myslenia, nové prístupy a cirkulárnu ekonomiku. Vytvoríme tak podmienky pre vzdelávanie, nové kontakty, enviromarketing, otváranie sa odbornej aj laickej verejnosti, odborný rast zamestnancov samosprávy a inštitúcií. V rámci dotácií pre životné prostredie podporíme aj vzdelávacie projekty, ktoré sa zameriavajú na osvetu aj praktické dopady vedúce k ochrane životného prostredia, podpore biodiverzity v meste či k adaptácii na zmenu klímy.

6. Verejné priestory — mesto potrebuje kvalitné verejné priestory, adekvátne možnostiam modernej doby. Pre kvalitný verejný priestor je dôležitý jeho vzhľad, funkčnosť a čistota. V spolupráci s tímom odborníkov a odborníčok v oblasti architektúry, urbanizmu a rozvoja mesta spracujeme Manuál verejných priestorov, ktorý bude návodom na skvalitnenie mestského prostredia. Spoločne s obyvateľmi a obyvateľkami mesta postupne zmapujeme dlhodobozanedbané miesta a prostredníctvom realizácie projektov ich skvalitníme. Kvalitu verejných priestorov znižuje aj svetelný a vizuálny smog, ktorého odstraňovanie je potrebné zahrnúť do projektov obnovy verejných priestorov. Spracujeme návrhy na oživenie bočných uličiek námestia a vytvoríme aj systém pravidelnej údržby. Ako dôležité v prebiehajúcej klimatickej kríze vidíme aj prvky mestského rekreačného zázemia (napr. plážové kúpalisko, lesopark, parky, parčíky, ihriská a pod.). Pri práci s verejnými priestormi budeme využívať, okrem zapojenia obyvateľov a obyvateľiek, hlavne verejné architektonické súťaže. Obnovené verejné priestory vytvoria podmienky na aktívny život a kultúru v každej mestskej časti a navyše starostlivosť o ne podporí aj vznik nových pracovných miest.

7. Inštitút mestského údržbára — kvalitný verejný priestor potrebuje pravidelnú údržbu, resp. včasné odstraňovanie nedostatkov, preto zavedieme nový inštitút so širokými kompetenciami a výrazným synergickým efektom. Cieľom je mať v meste možnosť nahlasovať nedostatky, návrhy na opravy, havarijné situácie a pod. a cez jeden centrálny kontakt, napr. s využitím linky pomoci, aplikácie, formulára na stránke mesta. Mestský údržbár so svojim tímom bude môcť nasmerovať úsilie k vyriešeniu situácie na základe podnetu občanov, ale aj začať riešiť problém z vlastnej iniciatívy. Mestský údržbár bude spolupracovať s občianskymi radami, výbormi mestských častí, mestskou políciou, správcom zelene, školami a pod. V budúcnosti vidíme aj možnosť vytvorenia edukačného programu zameraného na udržateľnosť mestského prostredia.

8. Odpady a kompostovanie — odpadové hospodárstvo mesta potrebuje nový prístup. Banská Bystrica bude pracovať s konceptom nulového odpadu. Zavedieme motivačný systém poplatkov, kde každý platí podľa toho, koľko triedi a koľko odpadu vyprodukuje. Povedie to k vyššej miere separovania a znižovaniu množstva odpadu. Budeme aktívne podporovať kompostovanie v komunitách a vznik malých komunitných kompostovnísk. V domácnostiach a kanceláriách podporíme vermikompostovanie (kompostovanie menších množstiev rastlinného biologicky rozložiteľného odpadu s pomocou dážďoviek). Biologicky rozložiteľný odpad je cenný zdroj. Banská Bystrica musí jeho potenciál skutočne využívať, nie ho ukladať po spracovaní na skládke. Iniciujeme vypracovanie zámeru pre modernú mestskú kompostáreň. V konečnom dôsledku mesto získa kontrolu nad vznikajúcim odpadom a postupne bude hľadať využitie alebo zhodnotenie pre odpad, ktorého vzniku sa nebude dať zabrániť. Opatrenia podpora vznik nových pracovných miest.

9. Uhlíková neutralita — naším cieľom je, aby sa Banská Bystrica stala prvým uhlíkovo neutrálnym mestom na Slovensku. Na produkcii emisií CO₂ sa najviac podieľa energetika a doprava, preto práve v týchto segmentoch bude potrebných najviac zmien. Uhlíková neutralita neznamená, že nebudeme produkovať žiadne emisie CO₂, ale že ich vyprodukujeme len toľko, koľko ich dokážeme kompenzovať opatreniami a koľko dokáže mesto samo absorbovať. Aby sme tento cieľ dosiahli, budeme musieť prijať množstvo opatrení a musíme tiež veľa zmeniť aj zo svojich návykov. V spolupráci s Ministerstvom životného prostredia SR a Inštitútom environmentálnej politiky mesto vypracuje prepočet uhlíkovej stopy Banskej Bystrice.

2. programová priorita: DOPRAVA A MOBILITA

Súčasný stav – bod odrazu:

Pohľad na mesto zahltené automobilmi nás presvedča o tom, že situácia je dlhodobo neudržateľná. Individuálna automobilová doprava dominuje na úkor udržateľných spôsobov dopravy, počet evidovaných áut v meste narastá a zlyháva obslužnosť. Prejavuje sa to najmä dopravnými zápchami, ktoré spôsobujú výrazné časové straty všetkých používateľov dopravných prostriedkov, vrátane hromadnej dopravy, nespokojnosť so statickou dopravou najmä v obytných zónach, znečistením ovzdušia, čo znižuje kvalitu života obyvateľov a má negatívne dopady na ich zdravie. Za týmto kritickým stavom treba hľadať viaceré problémy.

Absencia manažmentu mobility spôsobuje nesystémový a nekoordinovaný prístup k riešeniu dopravných problémov, chýba spoločná vízia mesta v oblasti mobility, ktorá doteraz nikde nebola dostatočne definovaná, ani premietnutá do komplexnej stratégie alebo plánu.

V rámci organizačnej štruktúry Mestského úradu v Banskej Bystrici neexistuje oddelenie, odbor, ani osoba, ktorá by bola zodpovedná za manažment a koordináciu mobility a riešenie integrácie všetkých druhov dopravy.

Nedostatočné odborné, personálne a materiálne vybavenie MsÚ spôsobuje, že chýba pozícia odborného pracovníka na komplexné riešenie problematiky mobility, absentuje využívanie inovatívnych nástrojov riešiacich mestskú mobilitu, spôsob realizácie navrhnutých opatrení nie je systematický, neexistuje vhodné riadenie celého procesu, absentujú odborníci na tvorbu inovatívnych projektov a nie je využitý potenciál pre získavanie mimorozpočtových zdrojov na rozvoj udržateľnej mobility.

Projekty developerov väčšinou riešia len lokálnu dynamickú a statickú automobilovú dopravu, chýba komplexné riešenie udržateľnej mobility, absentuje zapájanie odbornej aj širokej verejnosti do procesov plánovania, nemerajú a nevyhodnocujú sa dopady jednotlivých zrealizovaných opatrení.

Populizmus a obava o stratu priazne voličov spôsobuje, že chýba odvaha volených zástupcov pravdivo pomenovať kritický stav v oblasti mobility. Navrhované a realizované opatrenia sú neefektívne z ekonomického, environmentálneho, zdravotného, ale aj sociologického hľadiska pre mesto, ako aj pre obyvateľov. V rámci organizačnej štruktúry mestského úradu presne vymedzíme, kto a ako bude zodpovedný za manažment a koordináciu mobility a riešenie integrácie všetkých druhov dopravy.

Kam sa chceme dostať v oblasti dopravy a mobility:

Prichádzame s víziou, ako z Banskej Bystrice vytvárať moderné mesto, kde sa budeme prepravovať bezpečne, príjemne, rýchlo a zdravo peši, bicyklom a verejnou dopravou.

Za dôležité pokladáme realizovať tieto opatrenia:

1. Odborné a personálne posilnenie manažmentu mobility na úrade — v krátkodobom horizonte zriadime pozíciu manažéra mobility, ktorý bude odborne znály základných princípov udržateľnej mobility a postupne budeme vytvárať oddelenie, ktoré bude personálne aj kapacitne schopné koordinácie, prípravy a implementácie projektov, na ktoré je okrem rozpočtu mesta možné získavať externé zdroje zo štrukturálnych fondov od Európskej komisie. Zamestnancov budeme podporovať vo vzdelávaní, účasti na seminároch, workshopoch, konferenciách a na medzinárodných projektoch, kde budú získavať vedomosti o aktuálnych trendoch.

2. Zmena doterajšieho prístupu k plánovaniu dopravnej infraštruktúry — dôraz budeme klásť na počet spokojne prepravených ľudí a nie počet áut. Využijeme odborníkmi spracované stratégie vypracované podľa medzinárodne odporúčaných metodík na podporu udržateľnej mobility a začneme čo najskôr s realizáciou navrhnutých opatrení, či už je to Inštitucionálny plán mobility, Audit Advance pre Mesto Banská Bystrica alebo aktuálne spracúvaný Plán udržateľnej mestskej mobility a v neposlednom rade aj Územný generel nemotorovej dopravy Mesta Banská Bystrica. Budeme využívať potenciál, ktorý nám poskytuje členstvo v Európskej únii a okrem finančnej podpory využijeme aj skúsenosti a vedomosti expertov z vyspelých krajín a miest. Dobré fungujúce riešenia overené časom využijeme pri príprave mestských projektov a pri ich zavádzaní do praxe v našom meste. Zavedieme systém, v ktorom akákoľvek plánovaná výstavba bude zahŕňať aj dopravnú štúdiu prekonzultovanú a odsúhlasenú odborom na to určeným.

3. Podpora zavádzania nových inovatívnych technológií a služieb — vytvoríme funkčný komunikačný systém, ktorý bude v reálnom čase, na základe zozbieraných dát, vyhodnocovať, riadiť a zobrazovať optimálne možnosti pre jednotlivé dopravné módy podľa určenej hierarchie chodec, cyklista, verejná doprava a motorová doprava. Na vytvorenie a zavedenie systému využijeme aktuálne možnosti schváleného Plánu obnovy a odolnosti, kde jedným z hlavných cieľov je „prostredníctvom opatrení a inteligentných riešení, vychádzajúcich z analýzy dát a simulácií, zvýšiť podiel ekologických foriem dopravy“. Veľkou výhodou tohto programu je, že si nevyžaduje spolufinancovanie, čo znamená, že nijako nezaťažuje mestský rozpočet.

4. Prechod k participatívnej politike, plánovaniu a realizácii opatrení — vytvoríme funkčný model pre participáciu obyvateľov, aby sme systematicky získavali informácie o ich dopravných návykoch, potrebách a požiadavkách a spoločne hľadali optimálne riešenia na ich realizáciu. V meste sídli množstvo aktívnych organizácií, zoskupení a obyvateľov, no ich potenciál dlhodobou nie je využitý, napriek tomu, že ich odborná činnosť a aktivity sú oceňované aj na národnej a medzinárodnej úrovni. Našou ambíciou je využiť tento vzácny potenciál, ktorý Banská Bystrica má a zapojiť do procesov rozvoja všetkých, ktorí prejavia záujem a motivovať k spoluúčasti a zodpovednosti stále viac obyvateľov.

5. Zvyšovanie povedomia výkonného manažmentu na úrade, ako aj obyvateľov o pozitívnych dopadoch na zvyšovanie kvality života v meste — úprimným a zrozumiteľným dialógom si chceme získať dôveru obyvateľov a spolu s nimi uskutočniť zmeny, ktoré zvyčajne obyvatelia prijímajú s nevôľou hlavne pre obavu s doposiaľ nepoznaného, nového, iného. Preto chceme pracovať na základe dát a faktov, vysvetľovať, argumentovať a presvedčať, že našou ambíciou nie je hromadné zakazovanie automobilov v meste. Banská Bystrica by samozrejme nedokázala fungovať bez automobilov, v mnohých prípadoch je to dobrý a niekedy aj nevyhnutný spôsob prepravy.

6. Verejná doprava — posilníme úlohu verejnej hromadnej dopravy v meste a preferenciu MHD v dopravnom systéme, integráciu hromadnej dopravy s inými druhmi dopravy na úrovni mesta a regiónu, zavádzanie prvkov inteligentných dopravných systémov. Samostatnou kapitolou je úroveň verejných priestorov spojených s mobilitou, vzhľad a čistota autobusových zastávok MHD a kvalita a údržba existujúceho mobiliáru. Množstvom drobných opatrení chceme skultúrniť aj túto súčasť verejnej dopravy.

7. Dizajn uličného priestoru — vďaka Manuálu verejných priestorov postupne prispôbíme dizajn ulíc aktuálnym požiadavkám doby tak, aby reflektoval potreby mobility a opatrenia na zmiernenie dopadov klimatickej zmeny. V praxi to znamená – okrem iného, prehodnotenie existujúceho usporiadania dopravy, vytvorenie novej uličnej zelene, zvýšenie prehľadnosti, bezbariérovosti, bezpečnosti a atraktivity verejného priestoru, opravu, prípadne prekládku sietí, vytvorenie aktívnych prvkov zelenej a modrej infraštruktúry, prehodnotenie vhodnosti povrchov a pod.

8. Pešia doprava — vytvoríme bezpečný, prehľadný, atraktívny, bezbariérový a časovo výhodný systém pešej dopravy v meste, ktorý bude integrovaný s ostatnými druhmi dopravy. V praxi to znamená vytvorenie súvislého pešieho koridoru, ktorým sa chodec dostane z každej mestskej časti do centra mesta. Koridor môže byť zdieľaný s cyklo dopravou.

9. Cyklo doprava — vytvoríme bezpečný, prehľadný, atraktívny, bezbariérový a časovo výhodný systém cyklistickej dopravy v meste, integrovaný s ostatnými druhmi dopravy. Rozšírime v meste sieť cyklochodníkov s nadväznosťou na ostatné druhy dopravy tak, aby sa bicykel stal plnohodnotným spôsobom prepravy. Budeme iniciovať a podporovať vznik rôznych foriem cyklokladísk, podporíme sieť zdieľaných bicyklov.

10. Individuálna automobilová doprava a parkovanie — naším cieľom je zamerať sa na tvorbu efektívnej parkovacej politiky mesta. Vrátime správu parkovania do rúk mesta. Vytvoríme transparentný mestský organizačný útvar, ktorý bude spravovať a udržiavať parkovacie plochy a zabezpečovať odstránenie vozidiel, ktoré blokujú premávku alebo sa dajú klasifikovať ako environmentálna záťaž. Zavedieme univerzálnu parkovaciu politiku pre mesto aj mestské časti. Vytvoríme okrajové zabezpečené parkovacie plochy, ktoré budú pod dohľadom mestskej polície, prístupné pre chodcov, cyklistov a napojené na MHD. Spracujeme analýzu využitia a frekvencie parkovacích miest v blízkom centre mesta a na sídliskách vrátane zapracovania efektívnosti využitia verejného priestoru na parkovanie. V spolupráci s odborníkmi pripravíme pravidlá pre vydávanie parkovacích kariet, zo zisku za parkovacie karty bude možné financovať výstavbu mestských parkovacích domov v okrajových častiach sídlisk.

3. programová priorita: KOMUNITY A BEZPEČNOSŤ

Súčasný stav – bod odrazu:

Kvôli nevhodným dopravným riešeniam a nedotiahnutým projektom developerov máme v meste vysoký počet úrazov chodcov a cyklistov. Ženy majú obavy prechádzať niektorými časťami mesta po zotmení. Ľudia s rôznym zdravotným znevýhodnením, seniori a deti majú ťažkosti prechádzať a prepravovať sa cez niektoré časti mesta. Obyvatelia majú vo všeobecnosti pocit neistoty a nepohodlia na verejných priestoroch.

Kam sa chceme dostať v oblasti určenej komunitám a bezpečnosti:

Prichádzame s víziou, ako z Banskej Bystrice vytvárať bezpečnejšie a priateľskejšie mesto pre komunity.

Za dôležité pokladáme realizovať tieto opatrenia:

1. Premyslené územné plánovanie, ktoré zohľadní špecifické potreby rôznych skupín obyvateľstva — mestá, ktoré sú prepojené a kompaktné, sú vo všeobecnosti bezpečnejšie ako mestá, ktoré sú rozľahlé na veľkej ploche. Zameriame sa na menšie bloky, ulice orientované na chodcov, ktoré umožňujú pohodlný prístup k doprave, zábave a verejným priestorom. Tým sa zníži potreba cestovania autom a zaistí sa bezpečný priestor na prechádzky a bicyklovanie.

2. Odstránenie tmavých kútov — v rámci zvyšovania bezpečnosti zmapujeme tmavé kúty v meste. Vypracujeme Plán odstránenia tzv. miest úzkosti a rozbehneme postupné odstraňovanie týchto miest jednoduchými a nízkonákladovými riešeniami (zvýšeným cieleným osvetlením, umiestnením zrkadiel, SOS tlačidiel na verejnom osvetlení, bezpečnostnou aplikáciou v telefóne napojenej na mestskú políciu a pod.). Zvýšime tým najmä bezpečnosť pohybu chodcov po meste.

3. Bezbariérové mesto — budeme pracovať na odstránení všetkých typov bariér pre zdravotne znevýhodnených občanov, rodičov s malými deťmi a seniorov. Naším plánom je vypracovať mapu bariér vo verejnom priestore (vysoké obrubníky, chýbajúce chodníky a priechody pre chodcov, bariérové mestské budovy, verejné inštitúcie, sídliská), nastaviť ich kategorizáciu podľa závažnosti a postupnými krokmi pracovať na ich odstránení. Budeme v tejto téme spolupracovať aj s inými verejnými inštitúciami a podnikateľmi v meste. Prvým krokom bude bezbariérový mestský úrad.

4. Smart technológie — podporíme zavedenie technológií do všetkých oblastí života mesta. Smart technológie nám budú pomáhať v identifikácii problémových miest a ich skvalitnení, napr. osvetlenie, priechody pre chodcov, kamerový systém, sčítače dopravy, snímače údajov – teploty, znečistenia ovzdušia, vlhkosti, prašnosti a pod. Využijeme automatizáciu spracovania dát, vhodné aplikácie a pod.

5. Podporiť vzťah ľudí k miestu, kde žijú — pocit „vlastníctva“ miesta odrádza od vandalizmu a zvyšuje záujem miestnych obyvateľov o starostlivosť o dané lokality. Najlepšie sa to dosiahne vytváraním partnerstiev s miestnymi lídrami, komunitami a združeniami a koordináciou spoločných aktivít a programov.

6. Údržba — budeme venovať zvýšenú pozornosť údržbe verejných priestorov, v ktorých sa ľudia cítia bezpečne, ak sú dobre spravované a udržiavané. Upravené priestory sú zároveň atraktívne a podnecujú obyvateľov, aby v nich trávili viac času. Aj z prieskumov vyplýva, že miesta s vyššou frekvenciou pohybu sú bezpečnejšie.

7. Zlepšenie pozície mestskej polície — zvýšime počet inšpektorov mestskej polície v teréne. Primeranými opatreniami v súlade s platnou legislatívou (napr. zabezpečenie kvalitného odborného výcviku a školení, poskytovanie dostatku informácií o činnosti pre verejnosť) zvýšime dôveryhodnosť a zlepšime názor verejnosti na jej výkon. Jej pôsobenie sa presunie aj na sídliská, do mestských častí. Mestská polícia musí byť garantom všeobecnej funkčnosti a bezpečnosti. Jej prítomnosť musí vzbudzovať autoritu, chrániť verejný aj súkromný majetok, zdravie a život obyvateľov mesta. Zameriame sa na preventívne pôsobenie polície.

8. Zvýšenie počtu terénnych sociálnych pracovníkov a rozšírenie ich pôsobenia v rôznych častiach mesta — zrealizujeme opatrenia na prácu s mládežou na ulici, služby pre ľudí bez domova, užívateľov návykových látok a pod. Sprostredkujeme bezpečnostný systém na monitorovanie osamelo žijúcich seniorov.

9. Práca s verejnosťou — vytvoríme priestor na spoluprácu s občianskym, ale aj podnikateľským, akademickým a verejným sektorom na témach, ktoré prispejú k súdržnosti komunit, zvýšia inklúziu a záujem ľudí o svoje okolie, susedov a v prípade potreby ochotu aktívne pomôcť.

10. Zníženie vizuálneho smogu — stanovíme jasné a jednotné pravidlá na umiestňovanie reklamy vo verejnom priestore. Reguláciu reklamných stavieb (billboardy, citylighty, ...) zabezpečíme formou odstránenia nelegálnych reklamných objektov, nepredĺžením zmlúv, príp. zmenami a doplnkami v územnom pláne.

4. programová priorita: MESTSKÁ EKONOMIKA

Súčasný stav – bod odrazu:

Banská Bystrica má vypracovaných viacero strategických dokumentov, ktoré definujú ciele rozvoja mesta, ide napríklad o Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja (PHSR) mesta Banská Bystrica na roky 2015 – 2023, či Akčný plán PHSR na roky 2020 – 2022. Dokumenty sú obsahovo správne, problémom je ich realizácia, či jednoducho povedané: slová sa rozchádzajú s činmi. Mestu sa praktickými krokmi nepodarilo zvrátiť dlhodobu pretrvávajúcu stagnáciu. Chceme postupnými krokmi dosiahnuť oživenie a zvýšenie transparentnosti mestskej ekonomiky tak, aby spravodlivo slúžila v prospech všetkých obyvateľov mesta.

Kam sa chceme dostať v oblasti mestskej ekonomiky:

Prichádzame s víziou, ako z Banskej Bystrice vytvoriť prosperujúce a rozvíjajúce sa mesto.

Za dôležité pokladáme realizovať tieto opatrenia:

1. Pripravíme a verejnosti sprístupníme mapu majetku mesta — mesto disponuje vlastným majetkom, ktorý má v zmysle platnej legislatívy zveľaďovať a zachovávať v zásade v nezmenenej forme. Majetok mesta má byť využiteľný na verejné účely, na výkon samosprávy a na rôzne komerčné aj nekomerčné aktivity. Preto spracujeme mapu dostupného majetku mesta, ktorá bude elektronicky zverejnená a pravidelne aktualizovaná, aby všetci občania a podnikateľské aj nepodnikateľské subjekty mali dostatok informácií o tom – čo, na aký účel a za akú hodnotu je dostupné pre ďalšie, aj komerčné využitie v prospech mesta.

2. Znalostná ekonomika — v spolupráci so štátnou správou, univerzitami, podnikateľmi, po vzore iných miest pripravíme rámec na podporu podnikania v nových technológiách (IT, biotechnológie, nanotechnológie, umelá inteligencia a pod.). Sme radi, že sa v našom meste dobre darí lekárom, univerzitným pedagógom či úradníkom, no chceme byť aj mestom vhodným na podnikanie a to predovšetkým podnikanie s vyššou pridanou hodnotou.

3. Lepšie prepojenie mesta, univerzity a nemocnice — najväčšími zamestnávateľmi v meste sú Fakultná nemocnica s poliklinikou F. D. Roosevelta Banská Bystrica, Mestský úrad a Univerzita Mateja Bela. Budeme spoločne hľadať riešenia a synergie, aby sa vytvorila úzka spolupráca medzi touto najsilnejšou trojicou zamestnávateľov. Vytvoríme systém stáží pre študentov a absolventov univerzity (ale aj banskobystrických stredných škôl). Urobíme všetko pre to, aby sme zo strany samosprávy pomohli realizovať potreby nemocnice, ktorá má byť jednou z kľúčových nemocníc na Slovensku. Je tiež v záujme mesta, aby sa postavila nová, moderná nemocnica, keďže celková rekonštrukcia nemocnice, ktorá bola daná do užívania v osemdesiatych rokoch minulého storočia, by bola veľmi nákladná.

4. Užšia spolupráca so Zvolenom a okolitými obcami — nech je medzi Zvolenom a Banskou Bystricou akákoľvek rivalita, sme si istí, že obe mestá majú veľa spoločných problémov, ktoré sa dajú riešiť dobrou spoluprácou. Vieme si predstaviť výmenu skúseností, kultúrnu spoluprácu, spoluprácu v oblasti integrovanej dopravy, spoločné mládežnícke projekty a pod. S okolitými obcami chceme spolupracovať v oblasti plánovania a realizácie stratégie udržateľného mestskeho rozvoja.

5. Pomoc miestnemu podnikaniu — vytvoríme možnosti pre vzájomnú výmenu informácií s miestnymi firmami a podnikateľmi. Navrhujeme osloviť na spoluprácu banskobystrických podnikateľov, miestne cechy a iné asociácie. Informácie pomôžu zapojiť do verejného obstarávania aj mnoho menších lokálnych hráčov, čo môže byť pomerne jasným stimulom pre podnikanie v meste. Informácie o verejnom obstarávaní budeme zverejňovať s väčšou intenzitou aj v dostupných miestnych médiách s cieľom posilniť príležitosti aj pre miestne firmy. Sprostredkujeme stretnutia so zástupcami kuriérskych spoločností a majiteľov prevádzok na Námestí SNP, aby sme jasne zadefinovali režim vjazdu automobilov do pešej zóny, ale zároveň nevyľudnili centrum mesta.

6. Stop poslancom v mestských firmách — vykonáme audit mestských spoločností s cieľom ich optimalizácie a nového nastavenia smerujúceho k efektívnemu využívaniu prostriedkov rozpočtu a majetku mesta za primeranú hodnotu. Zabezpečíme rozširovanie personálnych a odborných kapacít, vylúčime pôsobenie poslancov v mestských firmách, aby sme predišli prepájaniu ekonomických a politických záujmov. Zabezpečíme potrebnú obnovu kapitálového majetku, aby

mohli pracovať účelne a efektívne. Zvýšime kontroly ich činností a budeme požadovať systém jednotného reportovania aj nad rámec zákona.

7. Sociálna ekonomika — vytvoríme podmienky na intenzívnu podporu jestvujúcich sociálnych podnikov na území mesta, pri zohľadnení kritéria dosiahnutia rovnováhy medzi finančnou udržateľnosťou a maximalizáciou pozitívneho sociálneho vplyvu.

8. Nájomné byty — našou prioritou bude budovanie vlastného mestského bytového fondu. Vypracujeme analýzu súčasného stavu bývania, dopytu a dostupnosti bývania. Vypracujeme kvalitný Program rozvoja bývania v Banskej Bystrici. Zanalyzujeme nevyužitú plochu a nehnuteľnosti, následne rozbehneme proces vysporiadania vlastníckych vzťahov k pozemkom. Začneme rekonštruovať budovy a byty, ktoré sú vo vlastníctve mesta, ale sú nevyužívané alebo v zlom stave. Začneme sa intenzívne venovať vlastnej výstavbe mestských bytov s podporou Štátneho fondu rozvoja bývania a príspevkov v rámci EÚ. Nadviážeme spoluprácu so súkromným sektorom – pripravíme spoločné projekty s účasťou finančných inštitúcií. Vstúpime do dialógu s investormi nových stavebných projektov, s cieľom získať nové nájomné byty pre mesto. Tam, kde je to možné, využijeme nevyužitú mestskú plochu na výstavbu bytov. V spolupráci s developermi vyčleníme časť výstavby ako nájomné byty. Budeme sa pýtať, prečo stoja už rozbehnuté projekty. Zlepšíme štandardy a skrátime obdobie vybavovania povolení na strane mesta.

9. Strieborná ekonomika — na základe najlepších známych prístupov vytvoríme podmienky na rozvoj striebornej ekonomiky v meste, čo znamená rozvoj inštitúcií, firiem a pracovných príležitostí v oblasti služieb a produktov pre seniorov. Budeme podporovať program aktívneho starnutia vytváraním vhodných voľnočasových a dobrovoľníckych príležitostí pre seniorov na území mesta. Využijeme aj synergický efekt dobrej ponuky viacerých kúpeľných zariadení v blízkosti Banskej Bystrice.

10. Cestovný ruch — sa na území mesta bude riadiť zásadami destinačného manažmentu, ktorého princípom je spolupráca verejných a súkromných subjektov, ako aj mimovládnych neziskových organizácií pôsobiacich v cestovnom ruchu. Na zvýšenie návštevnosti mesta, a tým aj ekonomického prínosu pre podnikateľov, využijeme široké spektrum nástrojov: prepojenie a koordináciu kultúrnych a športových podujatí s podnikateľmi v cestovnom ruchu, intenzívne propagovanie kalendára podujatí, úzku spoluprácu s Katedrou cestovného ruchu EF UMB a jej študentmi (prieskumy, výskumy, workshopy, konferencie, stratégie a pod.), vytváranie podmienok pre súkromný sektor a investovanie do potrebnej infraštruktúry. Podporíme medzinárodné vedecké konferencie organizované pracoviskami UMB propagačnými materiálmi o Banskej Bystrici a jej okolí.

11. Kreatívny priemysel — v spolupráci s odborníkmi pripravíme podmienky na podporu kreatívneho priemyslu v meste. Prostredníctvom efektívnejšieho využívania mestského majetku a prostredníctvom obnovy mestských zariadení budeme hľadať spôsoby na vybudovanie zázemia pre kreatívny priemysel. Systémovo nastavíme lepšiu propagáciu, sieťovanie, zdieľanie priestorov, vybavenia tak, aby sme vytvorili účinnú synergiu s cestovným ruchom.

12. Prechod na cirkulárnu ekonomiku (obehové hospodárstvo) — prioritou v tomto systéme sú produkty s dlhou životnosťou a nevytváranie odpadu. Zameriame sa na efektívne odpadové hospodárstvo, podporu využívania obnoviteľných zdrojov energie, miestnych výrobcov a lokálneho obchodu, ekoinovácie, ekodizajn a pod. Keďže ide o zmenu filozofie a prístupu k výrobe i spotrebe, budeme viesť širšiu diskusiu s rôznymi lokálnymi partnermi a verejnosťou a navrhne-
me realizovateľnú stratégiu pre mesto.

5. programová priorita: **OBČAN A ÚRAD**

Súčasný stav – bod odrazu:

V našom meste je stále veľa agendy, ktorú musí občan vybavovať osobne na úrade alebo poslať listy. Činnosť MsÚ je vo viacerých oblastiach neefektívna, netransparentná, nekompetentná, zastaralá. Participácia bola doteraz mnohokrát formálna, príležitostná, falošná. Poradné orgány primátora sú nefunkčné. Otvorené dáta sa nevyužívajú pre prínosné inovácie. Územné plánovanie ovplyvňujú developeri.

Kam sa chceme dostať v oblasti vzťahov občan a úrad:

Prichádzame s víziou, ako z Banskej Bystrice vytvoriť mesto, pre ktoré je spoluúčasť občanov na jeho riadení samozrejmosťou a rovnako je samozrejmosťou zodpovednosť mesta voči svojim občanom a spolupráca s nimi pri vytváraní dobrých podmienok na život.

Za dôležité pokladáme realizovať tieto opatrenia:

1. Moderný mestský úrad 21. storočia — dosiahneme interaktivitu, zabezpečenosť, stabilitu a užívateľskú prívetivosť mestských IT systémov s cieľom online zverejňovať všetko, čo sa zverejniť dá, maximálne elektronizovať všetky mestské agendy a tým zjednodušiť pre občanov interakciu s mestským úradom.

2. Otvorený mestský úrad — otvoríme mestský úrad a ďalšie mestské inštitúcie pre občanov. Zvýšime proklientske nastavenie zamestnancov. Zabezpečíme jednoduchý a bezbariérový prístup do priestorov mestských inštitúcií. Budeme realizovať transparentné verejné výberové konania, ktoré nám pomôžu obsadiť úrad odborníkmi, nezávislými od politických vplyvov. Pripravíme analýzu pracovných podmienok zamestnancov mestskej samosprávy a aj na základe ich návrhov prijmemo opatrenia na zlepšenie (profesionálny rast, spokojnosť v práci, zdravie a pod.).

3. Jednoduchý, efektívny a dynamický mestský úrad — zavedieme do práce mestského úradu dvanásť princípov zakotvených v Stratégii Rady Európy pre inováciu a dobrú správu vecí verejných na miestnej úrovni (participácia, schopnosť reagovať, efektívnosť a účinnosť, otvorenosť a transparentnosť, právny štát, etické správanie, kompetentnosť a kapacita, inovatívnosť a otvorenosť k zmene, udržateľnosť a orientácia na dlhodobé výstupy, správne riadenie financií, ľudské práva, kultúrna rôznorodosť a sociálna kohézia, zodpovednosť).

4. Obnovíme činnosť doteraz nefunkčných, ale potrebných poradných orgánov primátora — Radu mimovládnych neziskových organizácií, Radu študentov a študentiek mesta Banská Bystrica, Radu primátora mesta pre architektúru a urbanizmus a zriadime ďalšie poradné orgány: Radu starších – aby sme využili vedomostný a skúsenostný potenciál mienkotvorných a vysokokvalifikovaných odborníkov v seniorskom veku, žijúcich v našom meste a Radu pre klimatickú zmenu – aby sme sa dobre pripravili na prichádzajúcu výzvu.

5. Spolurozhodovanie o prioritách — až 500 tisíc eur ročne na zveladenie mesta bude prerozdelených podľa priorit, ktoré v rámci spolurozhodovania určia obyvatelia Banskej Bystrice. Otvoríme prípravu rozpočtu mesta, aby bol zrozumiteľný, reagoval na potreby občanov a umožníme zapojenie občanov a pripomienkovanie aj nad rámec zákonov.

6. Zvýšime význam reálnej občianskej spoluúčasti — spoluúčasť občanov na správe vecí verejných musí byť v našom meste na prvom mieste vo všetkých procesoch a postupoch a nesmie ostať vo formálnej rovine. Vytvoríme pravidlá záväzné pre celý aparát mesta a jasné pre všetkých občanov. Participáciu postavíme z hlavy na nohy. To znamená, že z nezáväznej participácie sa stane záväzná participácia, z príležitostnej sa stane trvalá a z falošnej (manipulácia, dekorácia, formalita) sa stane skutočná (informovaná účasť, konzultácia, účasť na rozhodovaní). Naším cieľom je, aby každý občan mesta vedel, že sa môže zúčastňovať rozhodnutí a pomôcť zmeniť veci k lepšiemu.

7. Otvorené dáta — rozšírime dostupné datasey otvorených dát, ktoré sa budú automaticky zverejňovať aktualizované v 24-hodinovom intervale. Otvorené dáta sú informácie alebo údaje voľne a bezplatne dostupné pre každého za rovnakých podmienok. Tieto dáta je možné použiť na akýkoľvek účel komerčného či nekomerčného charakteru. Sú sprístupnené na internete v štruktúrovanej forme, ktorá umožňuje ich hromadné strojové spracovanie.

8. Hackathon pre mesto — pravidelne (minimálne raz ročne) zorganizujeme hackathon (kreatívna metóda riešenia softwarových projektov) ako podujatie pre ľudí a tímy, ktorí s využitím otvorených dát navrhnu zlepšenia vo vybraných oblastiach poskytovania služieb mestského úradu.

9. Územné plánovanie — mesto budeme budovať odborne, otvorene a participatívne za aktívnej účasti odborníkov (urbanisti, architekti, krajinní architekti, sociológovia, ekonómovia,...), verejnosti a za spolupráce investorov a developerov. V záujme uvážlivého plánovania a rozvoja mesta tak, aby stúpala kvalita života aj kvalita verejného priestoru, zriadieme opäť Útvar hlavného architekta mesta Banská Bystrica s výraznými kompetenciami a postavením.

10. Sociálna oblasť — mesto musí byť solidárne so slabšími a schopné im poskytnúť adekvátnu pomoc a podporu. Bystrica sa musí vedieť postarať o svojich obyvateľov tak, aby dokázali žiť plnohodnotný život a tvorili jadro spokojnej mestskej spoločnosti. Využijeme technológie na pomoc seniorom v domácom prostredí. Podporíme všetky opatrenia zamerané na život a pomoc seniorom v ich domácnosti. V prípade osamelých seniorov zaistíme ich bezpečnosť pomocou už existujúcich technológií na monitorovanie ich pohybu a zdravotného stavu.

11. Vytvoríme občiansku poradňu — zameranú na informovanosť, pomoc, poradenstvo pre občanov mesta. Občianska poradňa bude poskytovať klientom informácie, rady, sprostredkuje im kontakty na iné špecializované inštitúcie a v prípade potreby poskytne asistenciu aj mimo poradne. Bude sprevádzať klienta pri riešení problémov, vyjednává v jeho mene a v prípade potreby – na želanie klienta, ho zastupovať pri jednaní s inštitúciami. Klientom môže byť ktokoľvek, kto o služby prejaví záujem. Klienti sa môžu na poradňu obrátiť s akýmikoľvek otázkami a problémami. Činnosť poradne nebude z hľadiska obsahového zamerania obmedzená (s výnimkou komerčných záležitostí). Klient má takto možnosť nájsť „pod jednou strechou“ odpoveď na svoje otázky, poprípade na koho sa s akým problémom obrátiť, aby svoj problém vyriešil. Zmyslom občianskeho poradenstva je poskytnúť informácie a rady tak, aby klient sám v budúcnosti dokázal riešiť svoje problémy. Poradenstvo v poradni bude založené na základných princípoch poradenstva:

- bezplatnosť – služby sú pre klientov bezplatné,
- nezávislosť a nestrannosť – poradenstvo je nezávislé od politických, ekonomických alebo ideologických vplyvov,
- dôvernosť – informácie o probléme klienta sú určené len pre poradcu.

12. Krízový manažment mesta — prehodnotíme a nastavíme krízový manažment mesta tak, aby mesto bolo schopné pružne a adekvátne reagovať na situácie vyžadujúce systematické poskytovanie humanitárnej pomoci (materiálnej a finančnej) v prípade mimoriadnych udalostí, ako sú napríklad rozsiahla pandémia či utečenecká vlna a aby bolo schopné systémovo a komplexne reagovať na potreby integrácie presídlencov z utečeneckej vlny.

6. programová priorita: **RODINA, KULTÚRA A AKTÍVNY ŽIVOT V MESTE**

Súčasný stav – bod odrazu:

Banskej Bystrici chýba identita. Do dnešného dňa vedenie mesta neprišlo s víziou, ako z nášho nudného mesta urobiť mesto atraktívne pre všetky vekové kategórie. Niekdajšie medené mesto nijako nenadväzuje na svoju bohatú históriu. Jedinými dvoma vzdelávacími podujatiami o histórii nášho mesta sú Potulky mestom organizované Informačným centrom a Bystrická hodinka, organizovaná Banskobystrickým okrášľovacím spolkom. Kultúra je v našom meste silne podfinancovaná. Mesto nevenuje riadeniu materských a základných škôl takú pozornosť, aká zodpovedá ich vplyvu na vzdelávanie a výchovu našich detí.

Kam sa chceme dostať v oblasti určenej rodine, kultúre a aktívnemu životu v meste:

Prichádzame s víziou, ako z Banskej Bystrice vytvárať kultúrnejšie, aktívnejšie a hlavne atraktívnejšie mesto so živými, plnými ulicami a námestiami.

Za dôležité pokladáme realizovať tieto opatrenia:

1. Atraktívny verejný priestor — budeme kontinuálne zvelaďovať a skvalitňovať verejné priestory a plánovať nové spolu s obyvateľmi mesta. Tento prístup bude mať posilňujúci efekt aj pre rozvoj turizmu. Pri plánovaní obnovy jestvujúcich a pri tvorbe nových verejných priestorov budeme zohľadňovať špecifické potreby rôznych skupín obyvateľov, napr. mládeže, zdravotne znevýhodnených ľudí, žien, seniorov a senioriek.

2. Kultúra v meste — mesto potrebuje vybudovanie zázemia pre kultúru, obnovu zariadení, lepšiu propagáciu, sieťovanie, zdieľanie priestorov, vybavenia a pod. Posilníme komunikáciu medzi zriaďovanou a nezriaďovanou kultúrou. Prepojíme kultúru a cestovný ruch – najmä v tvorbe ponuky a v propagácii. Vyšpecifikujeme kultúrno-historický potenciál mesta a podporíme iniciatívy pre záchranu historických pamiatok.

3. Šport v meste — podporíme rozvoj nielen väčšinových, ale aj menšinových športov v súlade s kritériom spravodlivého rozdelenia voľných zdrojov. Pre zlepšenie všeobecnej športovej prípravy detí je potrebné lepšie a efektívnejšie využívanie športovísk na základných školách, ktoré patria do pôsobnosti mesta. Telocvične a vonkajšie ihriská pri základných školách majú mimo vyučovania slúžiť hlavne na mimoškolské športové aktivity detí a mládeže. Pre tento účel nadviažeme spoluprácu s UMB, našou snahou bude využiť potenciál študentov trénerstva z Katedry telesnej výchovy a športu FF UMB. Dotácie mesta vyčlenené na šport budú smerovať predovšetkým športovým klubom, ktoré sa venujú športovej príprave detí a mládeže.

4. Zavedieme mestské športové poukazy pre mládež — pre zvýšenie spravodlivosti financovania športových mládežníckych klubov zavedieme dotovaný poukaz na počet detí, ktorý si môžu rodičia uplatniť v športových kluboch, ktoré ich dieťa navštevuje.

5. Školstvo — vytvoríme jeden školský obvod pre materské školy (MŠ) a jeden školský obvod pre základné školy (ZŠ). Celé mesto bude tvoriť jeden školský obvod, takže rodič si bude môcť vybrať a zapísať dieťa do ktorejkoľvek MŠ alebo ZŠ na území mesta. Zvýšime počet odborných zamestnancov v školstve, školských psychológov, špeciálnych pedagógov a pedagogických asistentov v materských a základných školách. Pripravíme päťročný investičný plán s cieľom zabezpečiť vhodné učebné prostredie na výchovu a vzdelávanie v MŠ a ZŠ. Vytvoríme podmienky na zapojenie sa do programov, ktoré podporujú medzigeneračné výmeny skúseností. Vytvoríme ponuku inovatívnych vzdelávacích programov pre učiteľov MŠ a ZŠ vrátane financovania. Vo všetkých školách v kompetencii mesta zavedieme stratégiu eliminovania šikanovania – napríklad prostredníctvom existujúceho programu „Sme škola, kde sa nešikanuje“.

6. Obnovíme ideu „Banská Bystrica mesto rodiny“ (v spolupráci s o. z. Návrat) — naše mesto sa vyludňuje a starne. Podpore rodín v našom meste budeme venovať špeciálnu pozornosť. Týka sa to bývania, vzdelania, voľného času aj pracovných príležitostí. Vytvoríme podmienky na prevenciu sociálno-patologických javov, zosieťujeme pracoviská a odborníkov, budeme iniciovať užšiu spoluprácu medzi nimi. Zameriame sa na predchádzanie problémom, pretože prevencia je menej nákladná ako riešenie vzniknutých problémov.

7. Prázdninový pas, senior pas — prostredníctvom prázdninového pasu sprístupníme informácie o možnostiach využitia prázdnin na šport, kultúrne akcie, výstavy, zaujímavé prehliadky, vychádzky a pod. Každoročné vydávanie pasu pomôže mať informácie na jednom mieste, získať rôzne zľavy, unikátne možnosti, výhody a pod. Projekt bude zameraný na mládež a rodiny. Podobný projekt bude venovaný aj seniorom.

8. Multifunkčné mestské komunitné centrá — vytvoríme podmienky na zvýšenie počtu a rozvoj existujúcich komunitných centier na jednotlivých sídliskách. Centrá budú dostupné zadarmo, dostatočne vybavené pre aktivity mládeže, rodinné a záujmové aktivity, seniorské aktivity, budú zároveň priestorom, kde sa rozhoduje o komunitných fondoch a rozvoji lokality. Komunitné centrá budú dotované cez mestský rozpočet a ďalšie mimorozpočtové zdroje.

9. Bystrický Central park — v koridore od Múzea SNP po Ulicu 29. augusta postupne vytvoríme mestskú oddychovú centrálnu zónu so všetkým, čo k tomu patrí – zeleň, voda, zábava, ihriská, šport, kultúra, drobné gastro prevádzky.